

YENİ MEDYADA NEFRET SÖYLEMİ

Eray TAŞ
İstanbul Aydın Üniversitesi
eraygtas@gmail.com

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de sosyal medyada nefret söyleminin boyutlarını incelemek ve yorumlamaktır. Nefret söyleminin ortaya çıkış süreci, etkileri ve cezai uygulamalarının nasıl yürütüldüğü, engelleme için neler yapılabileceği konusunda bilgilendirme amaçlanmaktadır. Nefret söylemi ve nefret suçları arasındaki bağlantıyı vurgulamak, birbirinden ayrı bu iki kavramın birbirine yakınlığını gözler önüne serilmektedir. Bu çalışmada öncelikle nefret söyleminin ne olduğu ve nasıl ortaya çıktığı hakkında bilgiler verilmiş, daha sonra da ne gibi ortamlarda ve nasıl yayıldığı hakkında örnekler verilmektedir. Geçmişten günümüzde doğru ivme kazanan sosyal medya olgusu içinde nefret söyleminin yeri ve işleyişi hakkında örnekler sunulmuştur. Bu örneklerden yola çıkılarak nefret söyleminde etik anlayışın ve kuralların nasıl çiğnendiği anlatılmıştır. Etik anlayışın korunması için alınan önlemler ve cezai uygulamaların işleniş süreci okuyuculara sunulmuştur. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı sosyal medya kullanıcılarını biraz daha sağduyuya çağırarak etik kuralları göz ardı etmemeleri ve nefret söyleminin önüne geçilmesi için neler yapılması gerektiği aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: nefret, nefret söylemi, yeni medya, internet

THE HATE SPEECH IN NEW MEDIA

ABSTRACT

The main focus of this study is the evaluation and interpretation of hate speech in Turkish social media. This study tries to reveal the hate speech's emergence process, consequences, disciplinary actions and to ways to reduce it. The emphasis of the similarity between hate speech and hate crime reveals the proximity of the relation between these 2 descriptions. This study starts with the investigation of emergence process and continues with investigating the places that hate speech is observed. The mechanism of how hate speech works is also explained in this sequence. The hate speech has evolved rapidly as time went by. Place and mechanism aspects are also investigated in a chronological order by using examples. The contradiction between ethics and morals with hate speech is also emphasized in this study. Ways to preserve ethics and morals are also explained. The details of disciplinary actions are also included as well. With all this information included, social media users were called to obey the rules of common sense in this study and not to ignore ethical behaviour in social media.

Keywords: hate, hate speech, new media, internet

GİRİŞ

Yeni medya günümüzde yeni iletişim ortamlarının adlandırılış şekilleridir. Yeni medyanın, medya içerisinde ele alınabilmesi için, iletişim ve bilişim sektöründeki teknolojik gelişmelerle incelenmelidir. 1970’de ortaya çıkan yeni medya kavramı, psikolojik, sosyal, ekonomik, bilgi ve iletişim tabanlı araştırmalarda, politik ve kültürel çalışmalar yapan araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılmış bir kavramdır. Teknolojinin hızlı ilerleyişiyle birlikte bilgisayar ve internet kullanımında hızlı bir artış olmuş, bu bağlamda sosyal medyada etik anlayış önemini yitirmeye başlamıştır. Sosyal medya kullanıcılarının paylaşımlarının herhangi bir kısıtlamaya uğramayışı, beraberinde nefret söylemini ortaya çıkarmıştır. 30

Ekim 1997 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi nefret söylemi hakkında şöyle bir tanım yapmıştır:

“ İrkçi, nefret, yabancı düşmanlığı, antisemitizm veya hoşgörüsüzlük ifade eden saldırgan milliyetçilik de dâhil olmak üzere, hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her türlü ifade biçimidir.”

Nefret söyleminin medyada ilk kez kullanımı 1986 yılında Amerikalı bir grup gencin, kökeni ırkçılık kavramına dayanan, Afro-Amerikalı bir gence saldırdıkları haberdır. Nefret söylemini yaratan aslında yeni medya değil, toplumun bizzat kendisi tarafından sosyal, kültürel, gelenek ve göreneklerin farklılıklarından üretilir. Medyada nefret söylemlerinin artması, bazı duyarlı insanların bu konu üzerinde çalışma yürütmesine sebep olmuştur. Bu konu üzerinde en etkin ve kapsamlı çalışma 2009 yılından beri Uluslararası Hrant Dink Vakfı tarafından “Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi” adı altında gerçekleştirilmektedir. Bu çalışma ulusal veya yerel gazetelerde, doğrudan ya da dolaylı olarak yer alan nefret söylemi içeriklerinin toplanarak arşivlenmesi ve rapor edilmesidir. Nefret söylemi kavramının akademik düzeyde tartışılmasında en büyük etki Yasemin İnceoğlu’na aittir. Konu ile ilgili birçok çalışma yürütmüş ve nefret söylemi ile ilgili duyarlılık oluşmasını sağlamıştır.

Yeni medya ortamında nefret söylemi, nefret siteleri, haber siteleri, okur yorumları, elektronik nefret postaları, forumlar, tarayıcı ve dijital oyunlar ve çeşitli diğer sosyal ağ uygulamaları aracılığıyla yayılmaktadır. İnternet ortamında ortaya çıkan nefret web siteleri hem rahatsızlık verici hem de yıkıcı bir etkiye sahiptir. Bu siteler şiddet imgeleri ve sözleri içermektedir. Gençleri etkilemek daha kolay olduğundan onları hedef alarak nefret söylemlerini arttırmayı amaçlamaktadır. Web forumları ve liste sunucuları üzerinden ırkçı iletiler hızla dağılmaktadır. Bilişim bilgisini kötü amaçlı kullanan hackerler bu söylemleri dağıtmada etkili bir rol oynar. Hackerler etnik ve dinsel grupların web sitelerine saldırarak içerikleri ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca bu sayfalara ırkçı ve küçük düşürücü imgeler veya ifadeler yerleştirmektedir. Bunları engelleyebilmek ve toplumu bir arada refah içinde tutabilmek için nefret söylemleri için ceza kanunları çıkarılmıştır.

Medya ve nefret söylemi, 2011 yılında kavramla, mecralar, tartışmalar sonucu belirginliğini arttırmış bir olgudur. Bu konuda Hrant Dink Vakfı’nın önderlik ettiği, konuyla akademik bağlamda ilgilenen kişilerin hazırladığı metinler, Türkiye’deki üniversitelerde ders olarak okutulmak istenmiştir. Amaç, medyanın, ayrımcılığı ve nefret söyleminin yayılması ve benimsenmesi için başvurulacak bir kaynak ortaya çıkarmaktır. Akademik anlamda önemli bir araştırma konusu haline gelen nefret söyleminin yanı sıra “ayrımcılık” konusunda da kapsamlı çalışmalar yapılmış, birçok makale kamuoyuna sunulmuştur. Yasemin İnceoğlu gibi birçok araştırmacı, yeni medya ve sosyal medyada nefret söylemini inceleyerek bu kavramın anlaşılabilirliğini arttırmışlardır.(Zeynep Burcu Vardal, 2015: 3)

YENİ MEDYA

Yirminci yüzyıl medyası, ulusal ve uluslararası geniş bir yelpazeye hitap eden, kamu yararı enformasyon ve eğlence yayıncılığı modelini benimsemiştir. Geleneksel medya ise verileri analog sinyaller şeklinde gönderir. Analog radyo ve televizyondan alınan ses ve görüntü sinyalleri kodlanır ve farklı frekans dalga boyları ile antenlere gönderilir. Analog sinyaller çift yönlü iletişime olanak tanımaya rağmen sınırlı bir frekans dalga kapasitesine sahiptir.

Bunun aksine, yirmi birinci yüzyılda dijital medya ortaya çıkarak, üreticiler ve tüketiciler arasındaki iletişim olanaklarını arttırmayı başarmış geleneksel medyanın yerini almıştır. Dijital sinyaller, analog sinyaller gibi, kesintisiz değişken frekans sinyalleri değil, ikili kodlama sistemi ile çalışır. Bunlar “sıfır” ve “bir” şeklindedir. Aslında daha fazla sayıları içeren kodlamalarda vardır fakat bunlar kullanışlı olmadığı için sadece bu ikili kodlama tercih edilip kullanılmıştır. En güçlü, etkin, veri depolama ve gönderme sistemi ikili kodlama sistemidir. Cep telefonları, dijital kameralar, internet uygulamaları, MP3 çalarlar,

dokunmatik radyolar ve dijital televizyonlar gibi iletişim araçlarının tümü yeni medya kavramının ortaya çıkış sebebidir. Hatta bazı kesimler bu durumu dijital devrim olduğunu düşünmektedirler.

Lev Manovich Yeni Medyanın Dili (The Language Of The New Media)adlı çalışmasında, aslında var olmayan gerçeğin bir kopyası olan dijital bir süresin olduğunu ve bunun var olan analog örneklemelerden kaynaklandığını anlatmıştır. Yeni medyanın meydana gelişinin fotoğraf makinesin icadıyla başlamış olup, verilerin artık sanal veriler şeklinde kodlanmasıyla devam etmiştir. Manovich, artık bunun yeni medya olduğunu belirtmiştir. The Language Of The New Media kitabında yeni medyanın beş özelliğini belirtmiştir.

Bu özellikler;

- Dijital temsil (numerical representation): Bir görüntünün veya resmin matematiksel bir fonksiyon olarak tanımlanabilmesi veya resmin netleştirilmesi için uygun bir algoritma uygulanması gibi durumları ifade eder.
- Modülerlik (modularity): Programlama dilinde alt rutin, izlek veya fonksiyon denilen kendine yeterli program parçaları yardımıyla uygulanan geliştirmeyi ifade eder.
- Otomasyon (automation): Medya nesnelere oluşturmak amacıyla nesne şablonları veya basit algoritmalar kullanmak anlamına gelmektedir. Böylece, kısmen de olsa insan müdahalesi yaratıcı bir süreçten çıkmış olur.
- Değişkenlik (variability): Birinci ve ikinci özelliğin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Nesnenin aslından pek çok kopya çıkarılması durumunu ifade eder. Fakat burada kopyalar değil farklı sürümler (versiyonlar) söz konusudur. Web sayfalarında olduğu gibi bunların insanlar tarafından oluşturulması da şart değildir.
- Kod çevrimi (transcoding): Metinlerin, görüntülerin ve seslerin bilgisayar ortamında kodlanmaları ile dosya yapılarına, listelere, kayıtlara ve dizilere dönüşmesi anlamına gelmektedir.

• Dijitallik

Rushkoff dijitalliği "Bir şeyin dijital olması için kesinlikle sayılarla ifade edilmesi gereklidir." şeklinde tanımlamıştır. Bu kodlama 0 ve 1 rakamlarıyla ifade edilir. Bilgisayar ortamında tüm dosya, şarkı, film, program ve işletim sistemleri bu şekilde tanımlanmaktadır. Bu sayısal kodlar, hem üreticiye hem de kullanıcıya bir ara yüz üzerinde tüm verilerin depolanması, saklanması ve hızla yayılmasını sağlamaktadır. Yöndeşime olgusu, dijitalleşmenin en önemli noktasıdır. Aynı özelliklere sahip platformların benzer özelliklerini karşılayabilmesidir. Manovich dijitalliği sayısal olarak ifade etmekte, dijital kodlama yoluyla kendini sayılarla ifade ettiğini söylemektedir. Yeni medya formları ister sıfırdan ister analog medya kaynaklarında olsun, dijital bir kod oluşur ve sayısal olarak gösterilir. Bu durumun ortaya çıkardığı iki önemli sonuç vardır. İlki bir nesnenin resim olarak tanımlanabilmesi, diğeri ise nesnenin algoritmik manipülasyonla ifade edilebilmesi ve programlanabilmesidir. Böylelikle bütün veriler ikili kodla ifade edilmekte, bu durum medyanın yeni medyaya evrimleşmesini sağlamaktadır. Yeni medyada bütün veriler dijitallik kazanmıştır. (Yengin, 2014: 133-140). Dijitallik, medya işlemlerinde verilerin sayılara dönüştürülmesidir. Bu sayede dijital hatlar üzerinde (çevrimiçi) dolaşım hızlı ve kolaydır. Dijital olmayan sistemlere "analog" sistemler denmektedir. Analog sistemde veriler sadece onu okuyabilecek donanım tarafından anlamlı hale getirilebilmektedir. Analog sistemlerde yapılan kopyalamalarla orijinali arasında büyük farklılıklar göze çarpmaktadır. Buna karşın dijital sistemde, kopyalanan içeriğin kodları orijinali ile aynı olduğundan herhangi bir farklılık oluşmamaktadır (Çınar, 2013: 200).

• Etkileşimsellik

Etkileşim her yerde hazır olma durumudur. Mul'a göre etkileşim özelliği ile birlikte içine gömülme, dalma, metnin içindeki içeriğe konsantre olma durumu söz konusudur. Etkileşim terimi 1990'ların başından beri tartışılan ve sürekli yeni tanımları yapılan bir terim olmuştur. Çoğu yorumcu ayrıntılı olarak

tanımlanması gerektiğini söylemektedir, çünkü güçlü bir ideolojik yük taşımaktadır. Aaseth'in gözlemediği gibi " bir sistemi etkileşimli olarak ilan etmek, onu ilan etmek, onu sihirli bir güçle onaylamaktır." Yeni medya eski medyaya kıyasla pasif tüketimi değil etkileşimi sağlamaktadır. Yeni medya, bireylerin veri alışverişini etkileşim ile devam ettirmeleri durumudur. Etkileşimde en önemli nokta; kullanıcıların bu veri devamlılığını sürdürmeleridir. Kullanıcılar dijital ortamda verilere etkide bulunup, bu verileri dağıtıp başkalarıyla paylaşabilmektedir. Böylelikle bu veriler bireyselleşmekte, ayrıca kullanıcı sayısı ve seçenekler artmaktadır. Yeni medyanın önemli özelliklerinden biri olan etkileşimsellik, bireye yeni medya uygulamalarındaki metinlere ulaşmasında tercih hakkı sağlandığını ifade etmektedir. Yani birey karşılaştığı metinlerle daha fazla ilişki kurar ve özgürce ulaşır. Bu nedenle yeni medya tüketicisi "kullanıcı" olarak tanımlanır. Yeni medyada kullanıcı yalnızca ağ ya da ağ uygulamaları ile değil, ağ üzerinde bulunan diğer kullanıcılarla etkileşime girebilir. Bu etkileşim bir başkası ile ya da pek çok kişi ile kurulabilmektedir (Çınar, 2013: 201).

- **Hipermetinsellik**

Hiper sözcüğü Yunanca hyper sözcüğünden türemiş olup, uzak, dışarıda veya ötesinde anlamını taşımaktadır. Hipermetinsellik kelimesi ilk kez 1945 yılında Vaneever Bush tarafından açıklanmıştır. Bush tanımını, bir kullanıcının bir metinden başka bir metine sınırsız bir şekilde geçiş yapabilmesi olarak tanımlanmıştır. Hipermetinsellik, world wide web (www) üzerine kurulu olan yapısal bir oluşumdan oluşmaktadır. Hipermetinsellik ise geleneksel yazı formatı gibi giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmayıp, kullanıcının bir metinden başka bir metine geçişini sağlayan hipermetinlerin olmasıdır. Bu yeni medyada bir metinde yer alan her bağlantı kullanıcıyı başka bir bağlantıya götürebilecek yollar içermesi anlamındadır. Bu sebeple hipermetinsellik yeni medyanın bir diğer önemli özelliğidir (Çınar, 2013: 202).

- **Yayılm**

Yeni medya uygulamalarında yayılım, verilerin bir ağ üzerinde dolaşıp yine bir ağ üzerinde ulaşılmasına denir. Bu yapı ağ tabanlı olduğundan ve birbirine bağlanmış birçok ağdan oluşmuştur. Bu da bir verinin yayılımını kolaylaştırmakta ve aynı anda sayısız farklı uygulamalara erişebilmektedir. Ayrıca ağ yayılımının bir diğer özelliği de bir metne farklı zamanlarda, farklı yerlerde tekrar ve tekrar ulaşılabilmesidir (Çınar, 2013: 203).

- **Sanallık**

Dijitallik, fiziksel verilere atanan 0 ve 1şekilinde ki ikili sayılara dönüştürülmesidir. Bu iki sayı, her bir bileşenin sadece iki durumu olması gerektiğini göstermektedir, yani açık-kapalı, akım var-yok gibi. Pals dijital elektronikte bir sinyalin yarım periyodunu ifade eden terim. Bir periyotta biri pozitif diğeri negatif olmak üzere iki pals vardır. Bu ikili sayılara dönüşümü, bilgisayar olan pals tanıma bileşenlerinin tasarım ve kullanımını daha kolay ve ucuz hale getirmektedir. Tam olarak bu pals dizilimin kimin bulunduğu bilinmemekte olup, 17. Yüzyılın sonlarına kadar geçmiş olduğu bilinmektedir. 17. Yüzyılın sonunda filozof Leibniz, 19. Yüzyılda matematikçi ve mucit Charles Babbage ve 1930'un sonlarında ise bunu formüle eden Alan Turing sadece bilinen kişilerdir. İkinci Dünya savaşı nedeniyle dijitallik sistemi bir matematiksel ilkesi ve fikri olmaktan çıkıp, elektronik mühendisliğindeki yerini almıştır. Bu sayede verileri küçültüp sıkıştırmakta ve daha çok veriyi sağlıklı bir şekilde saklayabilmekte ve kullanabilmektedir.

Verilerin dijital kodlanması bilimsel, askeri ve kurumsal teşkilatlarda, iletişim ve eğlence medyasında kullanılmak üzere oluşturulmuştur. Önce metinler, daha sonra ses, grafik ve görüntüler kodlanmaya başlanmıştır. Böylelikle analog alan yerini hızla dijital bit akıntısına bırakmaya başlamıştır. Bütün bunların sonucunda medya metinleri fiziksel formlarından kurtularak (film rulosu, kitap ve fotoğraf gibi) daha ufak alanlara sıkıştırılmış ve kolaylıkla erişilebilir hale gelmiştir.

Sonuç olarak, bu tip özellikler bizlere geleneksel ve yeni medya arasındaki ayrımın yol gösterici

olmuştur. Dijital kodlama medyanın "yeni" olarak ifade edilmesinde en etkin rolü oynar. Bit'lerle beraber ikinci bir uzam meydana gelmiştir. Yeni medya geleneksel medyayı kapsamıştır. Yukarıda anlattığımız bütün özellikler ve geleneksel medyayı da içine alarak yeni medyayı oluşturmaktadır.

Yeni medyanın oluşumu, ışık ve ses dalgalarının rakamlara dönüşmesinden meydana gelmektedir. Yani her şey soyut sembollere dönüştürülmektedir. Yani kimyasal veya fiziksel terimler yerine matematiksel sembollerin kullanımı anlamındadır. Yeni medyada oluşan her yeni veri dijital olarak kodlanıp, yazılımın içindeki algoritmalar sayesinde matematiksel toplama, çıkarma, çarpma ve bölme işlemlerine maruz kalmaktadır. Sanallık kullanıcının yeni medya içerisinde çevrim içi olması niteliğinde olup, ona, orda olma hissini sağlar. Sanal ortamının aslında gerçek olmadığı gibi yargıya varamayız çünkü ağ tabanlı ortam kullanıcıya ve kullanıcının iletişime geçtiği kişiye orda olma hissi yaşatıp, birlikte olma duygusunu vermektedir. Kısacası sanal ortamda kurulan iletişim gerçektir (Çınar, 2013: 203).

• **Multimedya Biçimselliği**

Multimedya biçimselliği, yeni medyada simge sistemlerinin, iletişim çeşitlerinin ve farklı veri türlerinin her birinin tek bir araçta toplanmasıdır. Bu durum her ne kadar internet ve ağ tabanlı uygulamalar için gözükse de, günümüzde kullandığımız birçok cep telefonu ve müzik çalar setleri gibi araçlarında multimedya biçimselliği görülmektedir. Herhangi bir internet kullanıcılarına da bakıldığında aynı anda birçok hipermetin, görseller ve müzik gibi birkaç öğeyi aynı anda ulaşılarak, multimedya biçimselliğini kullandığını rahatlıkla görülebilmektedir (Çınar, 2013: 204). Nefret söylemin türleri, hedef alındığı guruba göre, siyasal, kadınlara yönelik, cinsellik temelli, inanç ve mezhep temelli, engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik şeklindeki yedi başlık altında gruplanabilir.

YENİ MEDYADA NEFRET SÖYLEMİNİN İNCELENMESİ

Geleneksel medya genellikle egemen ideolojiyi yansıtırken; yeni medya toplumun farklı kesimlerine hitap edebilmektedir. Böylece nefret söyleminin asıl kaynağının toplumun kedisi olduğunu anlıyoruz. Egemen ideoloji geleneksel medya sayesinde yeniden üretilir ve yaygınlaştırılır. Bunun yanı sıra yeni medya teknolojiyle beraber nefret söyleminin yayılmasına olanak sağlar. Kullanıcıları genel olarak demokratik içerikli olup nefret söyleminin meşrulaşmasına ve diğer kullanıcıların kanıksanmasına neden olur. Bütün bunların ışığından yeni medyanın toplumdaki kusurları büyüten ve yaygınlaştıran yapısı gözler önüne serilmektedir.

Bir içeriğin internet ortamına girmesi ve görüntülenmesi durumuna web 1.0 denmektedir (geleneksel medya). Web 2.0 cep telefonları, PDA'ler dijital oyunlar ve oyun ortamları yeni medyayı oluşturmaktadır. Web 2.0 genel olarak paylaşımların toplanıp insanlara sunulmasını sağlayan ortamlara verilen addır. Bu gibi ortamlara Facebook, Youtube, Twitter vb. örnek olarak verilebilir. Web 2.0'in web 1.0'dan yazılım olarak farkı yoktur, fakat web 2.0 da içerik üretimi ve paylaşımı kullanıcılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Böylece üretilen içeriklerin geleneksel medyanın tersine tekrar tekrar dolaşıma sokulması ve yine aynı kullanıcılar tarafından tüketilmesi söz konusudur.

Yeni medya ifadesinin, içeriklerle farkı cihazlara erişebilmesi ve farklı biçimlerle tüketilmesi, onu web 2.0'i kapsamak dışında sınırlarını daha da genişletmesine olanak sağlamıştır. Yeni medya kavramı tek tip bir olguyu, cihazı yâda teknolojiyi ifade etmez. Bu nedenle yeni medya için tek bir tanımla ifade etmek mümkün değildir. Yeni medya için olanaklı olan tanım, var olan medya biçimleri ve yeni teknolojik olanaklar arasında olan etkileşim zinciridir.

Yeni medyada dikkat edilmesi gereken bir diğer konu da, yeni medyanın farklı duruşunun ve bağımsızlığının basılı yayıncılıkla sınırlı kalmayan medya aktörleri tarafından etkilenmesidir. Günümüzde birçok ana akım medya kuruluşu yeni medyada da faaliyet göstermektedir. Bu durum ana akım medya kuruluşunun sitelerinde yer alan haberlerin sosyal paylaşım sitelerinde paylaşılmasıyla gerçekleşmektedir.

Bir kez dolaşıma sokulan içerikler farklı platformlarda da paylaşılarak ve kullanıcı yorumu olarak daha da detaylanır.

Sıradan bireyler tarafından farkında olmadan nefret söylemi ile ilgili haberlerin üretilmesi ve paylaşılması yeni medya ortamı için en tehlikeli husustur. Kullanıcılar toplumsal yaşamlarında olduğu gibi sosyal paylaşım sitelerinde de kendileri gibi düşünen insanlarla bir olup diğerlerini ötekileştirmektedirler. Böylelikle yeni medyada nefret söylemi içerikli paylaşımlar daha kolay yayılmaktadır. Bu durum bir süre sonra içselleşip normal görülmeye başlar.

Tüm bunların aksine sosyal paylaşım ağlarında dolaşan nefret söylemi içerikli paylaşımların sitelerden kaldırılma yöntemi de vardır. Bunu sitenin kendisi değil, kullanıcıların paylaşımları beğenmeyip, “Şikâyet et-kaldır” yöntemi ile yapılabilmektedir. Fakat paylaşımın kaldırılması için belirli bir kişi sayısına ulaşılması gerekmektedir. Aksi takdirde paylaşım kullanıcılara ulaşmaya devam eder. Bu yeni medya ortamında nefret söylemi ile mücadele için ortaya çıkmış bir yöntemdir (Binark ve Bayraktutan, 2013: 85).

Yeni medya gazete-dergi yayıncılığı, radyo televizyon yayıncılığı, sinema filmleri gibi geleneksel medya araçlarından farklı olarak, internet üzerinden, çok sayıda kullanıcı tarafından üretilen ve yeniden dolaşıma sokulan paylaşımların diğer kullanıcılara sunulmasıdır. Bu sayede paylaşımlar diğer kullanıcılar tarafından yine aynı kullanıcılara ulaşarak tüketilmektedir. Yeni medyanın içeriğinde, dijitallik, etkileşimsellik, hipermetinsellik, yayılım, sanallık, multimedya biçimselliği gibi alt başlıklar yer almaktadır. Bu kavramlar sayesinde yeni medya detaylandırılarak, yeni medya kavramına derinlik kazandırılmıştır.

Siyasal nefret söylemi, siyasal nefret söylemi genellikle siyasi partiler ve isimler üzerinden şekillenen farklı görüşler ve paylaşımlarla ortaya çıkmaktadır. Sosyal medyada veya haber sitelerinde kullanıcılar tarafından paylaşılan farklı görüşler çoğu zaman karşılıklı hakaretler içermektedir. Siyasal nefret söylemi bazen mizahi olarak ortaya çıkabilir ve bunlar her yaş grubundan, cinsiyetten ve farklı statülerde olan kişiler tarafından içselleştirilip paylaşılmaktadır. Bunu günümüzde “caps” adı altında görmekteyiz. Kısacası siyasal bir düşünceyi ve bu düşünce etrafında toplanan kişileri hedef alan bir nefret söylemidir. Bazen küçük grupları, bazen birkaç siyasi partiyi, bazen de bir ideolojinin tanımını hedef alabilir.

Kadınlara yönelik nefret söylemi, ataerkin bir toplumdaki geldiğimizden dolayı ülkemizde hala kadına yönelik nefret söylemi yapılmakta ve bazı kesimler tarafından hayatın doğal bir parçası olarak görülmektedir. Cumhuriyetle beraber kadınların ekonomik, siyasi ve toplumsal hayatta önemli kazanımlar elde edip erkeklerle eşit konuma gelmiş olmalarına rağmen medya tarafından desteklenmeyip göz ardı edilmişlerdir. Nitekim bazı siyasetçilerin kadınlara yönelik yaptığı nefret söylemleri bunu destekler niteliktedir. Kadınlara yönelik nefret söyleminin dışında ülkemizde her gün artan kadına yönelik fiziksel şiddet haberlerine de rastlanmaktadır. Temelde cinsiyetçi ifadelerin kullanıldığı nefret söylemi türüdür. Bu tür nefret söylemlerinde aşağılama amaçlı ifadeler kullanılır. Kadının konumunun ikincilleştirildiği bir söylem ortaya çıkmaktadır.

Etnik kökene dayalı ırkçı nefret söylemi, etnik kökene dayalı ve ırkçı nefret söylemi aşırı milliyetçilik kavramının doğan ve birçok ülkenin ortak sorunudur. Toplumsallaşma ve biz kavramı altında ötekileştirmenin söyleme dönüşmüş hali olan nefret söylemi ve bu yolla işlenen nefret suçlarıdır. Türkiye’de Lozan antlaşmasıyla başlayan ve “azınlıklar sorunu” olarak adlandırılan etnik kökene dayalı sorunlar, etnik grupların dil ve kültürlerini yaşama hakkını yok saymaktadır. Cumhuriyet tarihi boyunca “Şark Sorunu, Ermeni Sorunu, Güneydoğu Anadolu sorunu” gibi isimlerle anılan “Tek ulus tek millet” çabası nefret söylemleri ve nefret suçlarının temelini oluşturmaktadır. Yabancıları, göçmenleri ve etnik grupları hedef alan bir nefret söylemi türüdür. Türkiye’de ve dünyada ekonomik nedenlerle üretilmiş örnekleri sıklıkla görülmektedir. Ayrıca ırkçılığı da içinde barındıran bir nefret söylemi türüdür. Hedef alınan gruplar toplumda korku unsuru ve düşman olarak gösterilmektedir.

Cinsel kimlik temelli nefret söylemi, farklı şekillerde kendisini gösterebilmektedir. LGBTİ (Lezbiyen, Biseksüel, Transseksüel, Travesti, İnterseksüel) bireyler kimlikleri nedeniyle açık bir biçimde nefrete ve şiddette maruz kalırlar ve günlük hayatta sıkça alay konusu olmaktadır. Bu nefret söylemleri hemen her toplumda rastlanmaktadır. Heteroseksüel (karşı cinse ilgi duyan) cinsel kimlik dışındakileri hedef alan nefret söylemleridir. Genellikle gayleri, lezbiyenleri, biseksüelleri, travestileri ve transseksüelleri hedef alarak, bu cinsel kimlikleri toplumda iğrenç ve sapkın olarak etiketlenmektedir (Çınar, 2013: 209).

İnanç ve mezhep temelli nefret söylemi, radikal İslamcı terör örgütleri dünya genelinde gerçekleştirdikleri eylemlerle bir “islamafobi” yaratır. Ülkemizde ise İslam kimin daha “dindar” olduğu tartışmasıdır. İslam dini Türkiye’de her şeyden önce Şiir-Sünni mezhep tartışması, laiklik tartışması, siyasi partilerin “gerçek dindarın kim olduğu” tartışması ve bunların yarıştırılmasına dönüşmüştür. Sosyal medyada bir partiye oy vermeyenlerin dini inançları sorgulanmakta, Aleviler dinsizlikle suçlanmakta, baş örtünüşünün gericilik olarak adlandırıldığı ve bunun gibi paylaşımlar ortaya çıkmakta, kullanıcılar küfür, hakaret ve aşağılama içeren nefret söylemlerinde bulunmaktadır. Farklı dinlere ve mezheplere yöneliktir. Türkiye’de ve dünyada birçok örneği mevcuttur. Türkiye’de Müslümanlık dışındaki dinler dışında, hâkim konumlanan veya konumlandırılan Sünni mezhebi dışındaki tüm mezheplere, başta Aleviliğe yönelik olarak üretilmektedir.

Engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemi, nefret suçuna konu olan bir başka azınlık grubu engellilerdir. Zihinsel engellilere ve çocuklara uygulanan nefret suçlarının temelinde, bu kişileri toplum önündeki bir engel olarak göre yatmaktadır. Nefret söylemine bulunanlar bu yolla güç tatmini aramaktadır. Nefret suçuna maruz kalan engelliler toplam mağdurların %1’ni oluşturmaktadır. Fiziksel veya zihinsel engellilere ya da bazı hastalıklara sahip kişilere yönelik olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de görülme sıklığı her gün artmaktadır. Kaynağı, sosyal ve ekonomik olduğu gibi, bunlardan tamamen bağımsız da olabilir (Çınar, 2013: 210).

METODOLOJİ

Bazı ülkelerde kamu kurumları, her türlü medya üzerinde nefret suçlarını inceleyip toplarlar. Fakat bazı ülkelerde bunu yapan kurumlar olmadığı için bu nefret suçlarını medyada izleme, araştırma ve toplama faaliyetlerini inceleyenler, sivil toplum kuruluşlarıdır. Ülkemizde ise bunu yapan kuruluşlar olmadığı için sivil savunma kurumları bu görevi üstlenmiştir. Türkiye’de sivil savunma kurumları medyada nefret suçları ve nefret söylemlerini toplanmakta ve iki yaklaşımda bulunmaktadır. Birincisi, medyada nefret suçlarına ilişkin verilerin incelenmesi ve biriktirilmesi için kullanılan araçtır. İkincisi ise, nefret söylemlerinin medyada yaygınlaşmasındaki rolünün araştırılması ve verilerinin toplanmasıdır.

Bu çalışmada ise, geçmişten günümüze doğru farklı konularda işlenmiş nefret suçlarının bazıları derlenmiştir. Bu nefret suçları gazetelerin internet sitelerinden toplanmıştır. Çalışmada, medyada nefret suçunun nasıl oluşturulduğu, nasıl yayıldığı ve okuyucuları nasıl etkilemeye çalıştıklarını açıkça gösterilmektedir. Yazarların kendi düşüncelerini ve kişisel nefretlerini okuyuculara iletmelerinin aksine objektif bakmaları gerekmektedir. Tüm dünya çerçevesinden bakıldığında nefret suçlarına ilişkin kategorilerin bir hayli geniş olduğu saptanmıştır. Bu sebeple bu kategori, siyasal nefret söylemi, kadınlara yönelik nefret söylemi, etnik kökene dayalı ırkçı nefret söylemi, cinsel kimlik temelli nefret söylemi, inanç ve mezhep temelli nefret söylemi ve engellilere ya da çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemi şeklinde sınırlandırıldı.

Yeni medyada nefret söylemini incelerken, nefret söyleminin internet ortamında ilk olarak ne zaman ortaya çıktığı ve nasıl yayıldığı incelenmelidir. Nefret söylemini genel olarak incelediğimizde, ırkçılık ve etnik gruplara yönelik saldırıların ön planda olduğunu görmektedir. Konuyla ilgili ortaya çıkan ilk örneği giriş kısmında ele almıştık, şimdi yakın tarihten örneklere değinilecektir. İlk iki haber geleneksel medyaya örnek oluştururken, diğer iki örnek yeni medyaya örnek teşkil etmektedir.

Tablo 1. Haber Bilgileri Tablosu

	Haber	Gazete	Yayınlandığı Tarih	Kategori	İçerik
1	Ahmet Kaya'ya Madam şefkati	Sabah	02.11.1999	Etnik köken	Kürtlere karşı nefret
2	Roth, Ayvaz hocaya havale	Akşam	25.11.2000	Cinsiyet	Kadına karşı nefret
3	Rahipler uçkuru kilisede çözüyor	Vatan	06.01.2003	Dini inanç	Din adamlarına nefret
4	Ölüm Makinesi	Şok	21.01.2013	Cinsel yönelim	Translara karşı nefret

Resim 1. Ahmet Kaya Haberi
(Kaynak: Sabah Gazetesi/12 Şubat 1992)

Magazin Gazeteciğinin Derneği'nin 12.02.1999 tarihindeki ödül gecesinde Kürtçe şarkı yapmak istediğini söyleyen Ahmet Kaya'ya çatal bıçak fırlatılmış ve küfürler edilmiştir. Toplu halde 10. Yıl Marşı söylenmiş ve ardından Ahmet Kaya'nın yurtdışına kaçmak zorunda kalmıştır. Medyada Ahmet Kaya ile ilgili nefret içerikli birçok haber çıkmıştır. Bunlardan biri olan sabah gazetesinin 02.11.1999 tarihli haberinde neredeyse her cümle nefret içerikliydi. "Ahmet Kaya'ya Madam şefkati" başlıklı haberde kullanılan "Madam" kelimesi hem evli kadın hem de genel ev patronuna anlamındadır. Yani başlığın anlamı "Ahmet Kaya'ya bir genel ev patronu kucak açtı" dır. Bu cümlede cinsiyete yönelik bir nefret söylemi vardır. Haberin devamında Ahmet Kaya'nın Almanya'da oyalandığı ve konserlerini "Dağdakilere selam" şeklinde bitirdiği eklenmiş, böylece Kaya'nın terörü övdüğü izlenimi yaratılmaya çalışılmıştır. Devam eden cümlelerde Kaya'nın 8 yaşında, çok da pahalı olmayan bir araba aldığı yazıyor, böylece Türkiye'ye kötülükler yapan birinin Avrupa'da rahat bir hayat içinde olduğu vurgulanmak isteniyor. Burada da toplumsal statüye karşı bir nefret söylemi ortaya çıkıyor. Daha sonra haberde "Madam" etiketi tekrar ortaya çıkıyor ve Fransa Cumhurbaşkanı'nın eşine "bölücülerin anası" şeklinde hakaret ediliyor. Ayrıca alakasız bir şekilde Kaya'yı kabul eden hükümetin sosyalist olduğu vurgulanıyor. Tüm bunlara rağmen Kaya'nın Kürtçe bilmemesine rağmen Kürtçe şarkı söylemek isteğinden vazgeçmemesi ile haber sonlandırılmaktadır. Gazetede yapılan haber okuyuculara "genelev patronu, kaçak şarkıcı, Kürtçe, rahat bir hayat, sosyalist, bölücülerin anası" gibi nefret kavramlarını benimseterek okuyucularda nefret duygusu oluşturulmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak, konunun çıkış noktası Kürtçe şarkı söyleme isteğidir ve Kaya'yı

sürgünde ölüme götürenin bu istek olduğu açıkça görülmektedir. Bu noktadan hareketle bir etnik gruba gözdağı verilmek istenmiş ve bu haber etnik kökene yönelik nefret söylemi kategorisinde yer almaktadır.

Resim 2. Roth, Ayvaz hocaya havale haberi
(Kaynak: Akşam Gazetesi/25 Kasım 2000)

Akşam gazetesi, 25.11.2000 yılında "Roth, Ayvaz hocaya havale" haberi önemli bir nefret söylemi içermektedir. Haber, Almanya Parlamentosu'nda Yeşiller Grubu'nun (AP) sözcüsü, başkanı ve milletvekilliği yapmış olan Claudia Roth ve bir dönem milletvekilliği yapan hoca lakaplı Ayvaz Gökdemir hakkındadır. Bu haber, Haziran 1995 yılında, AP'den üç parlamenterin Türkiye'ye gelmeleri ve çeşitli kişilerle görüşmeler yaparak hüküm giyen bazı DEP milletvekillerinin hükümlerinin geri çekilip serbest bırakılmalarını istemişlerdir. O dönem devlet bakanlığı görevinde olan Gökdemir "Avrupa'dan gelen bilmem ne temsilcileri fahişelerin hatırı için biz bu hainleri serbest bırakmayız" demiştir. Roth bunu üzerine Ayvaz Gökdemir'e hakaret davası açarak Gökdemir'i tazminata mahkûm ettirmiştir. Bu açıklamadan sonra asıl 2000 yılında gerçekleşen haberde görülen cinsiyetçi nefret söylemi ele alınacaktır. Roth 2000 yılında tekrar Türkiye'ye gelerek HADEP'li Belediye Başkanı ile görüşerek ondan "büyükelçi" diye bahsedip "Kürt güneşi parlıyor" demektedir. Haberin devamında birçok siyasetçinin bu ifade hakkındaki görüşlerine yer verilmektedir. Fakat haberde bu ifadenin, ne zaman, nerede, nasıl, ne bağlamda, ne uzunlukta ve hangi konuşmada gerçekleştiği hakkında bir bilgi verilmemektedir. Sadece önemli olan iki nokta vardır. Bunlar "Büyükelçi ve Kürt güneşi" ifadeleridir. Bu haberin başından itibaren açıkça anlaşılıyor. Devamında Roth'un sabırları taşırdığı ve Gökdemir'in kedisini zor tuttuğu yazılmaktadır. Haberi yapan gazetede, "Siyasiler, Roth'un siyasi terbiyeyi aşan tahrirlerde bulunduğunu söylediler" diye yazılmıştır. Fakat haberde görüşlerine yer verilen siyasilerin hiçbiri bu görüşü destekler bir beyanda bulunmamıştır. Yani haberi yapan gazete Gökdemir'i tutarak kendi yorumunu ekleyerek bunu siyasetçilerin ifadesiymiş gibi göstermektedirler. Bu haber kanunen cezalandırılmış bir bireyin gösterdiği nefret suçunu onaylanmış ve teşvik etmiştir. Bu haber cinsiyete yönelik bir nefret söylemi taşımaktadır.

Rahipler uçkuru kilisede çözüyor

06 Ocak 2003 Pazartesi - 1:34

St. Louis Üniversitesi'nin yaptığı araştırma Amerika'da rahibelerin yüzde 40'ının rahiplerin cinsel tacizine maruz kaldığını ortaya çıkardı

[Paylaş](#) [Tweet](#) [G+](#) [0](#) [Yorum Yaz](#) [0](#)

Roma Katolik Kilisesi'ni yıllardır meşgul eden seks skandallarına bir büyük halka daha eklenmek üzere. St. Louis Üniversitesi tarafından 1996 yılında yapılan ancak şimdiye kadar gizlenen kapsamlı bir araştırma, basına sızdı. Buna göre, Amerika genelinde en az 34 bin rahibe rahiplerin cinsel tacize uğruyor. Bu da toplam sayının neredeyse yüzde 40'ına denk düşüyor. Missouri eyaletinin yerel St. Louis gazetesinde yayınlanan 15 sayfalık araştırma ülke genelinde 123 ayrı kiliseye mensup 1164 rahibe arasında yapılmış. Sonuçlar ise Katolik kilisesinin bir hayli başını ağrıtabilecek gibi... Buna göre, her 5 rahibeden biri daha 18 yaşına varmadan tacize uğramış. Bu tacizlerin yüzde 90'ı rahibenin aile üyelerince ve himayesinde olduğu rahip ve diğer baş rahibelerce gerçekleştirilmiş. Üniversite yetkilileri Katolik Kilisesi "Kirlî çamaşırlarımızı halkın ortasında yıkayamayız, ancak soruna eğileceğiz" garantisini vermesine rağmen bir şey yapmayınca araştırma sonuçlarını basına vermeye karar verdi.

Resim 3. Rahiplerle ilgili olan haber
(Kaynak: Vatan Gazetesi/06 Ocak 2003)

Vatan gazetesinin 06.01.2003 tarihli sayısında “Rahipler uçkuru kilisede çözüyor” başlıklı haberi nefret söylemi içermektedir. Bu haber Amerika'nın bir eyaletindeki 123 kilisede 1164 rahibe arasında yapılan “cinsel taciz” ile alakalı bir araştırma olup, Amerika'da ki yerel bir gazetede yayınlanmıştır. Türkiye’de Vatan gazetesinde yabancı haberler kısmında yer almıştır. Araştırma sonucunda, 1164 rahibenin %40'nın cinsel tacize maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Fakat haberde, Amerika'daki tüm rahibelerin %40'ı olduğunu, bununla 34 bin rahibeye tekabül ettiği yazılmıştır. Oysa sadece araştırmaya katılan rahibelerin oranını yazmaları gerekmekteydi. Haberdeki hatalar bununla sınırlı olmayıp nefret söylemi de içermektedir. Haberin devamında ise, bu tacizlerin %90'ı rahibelerin aile üyeleri, himayesinde olduğu rahip veya diğer başrahibeler tarafından gerçekleştirildiği belirtiliyor. Geriye kalan %10'luk kısımda ise haberde yer verilmemiştir. Yani tacizler sadece bu üç grup altında derinleşmiştir. Haberde ilk sırayı rahibelerin aile üyeleri olsa da, bu üç grubun oranları verilmemiştir. Lakin, haberin başlığı dahil haberin genelinde bu tacizleri rahiplerin yaptığı yazılmıştır. İstatiksel verilerin eksikliği olmasına rağmen gazete tamamen rahipleri hedef alarak, hakaret içerikli bir başlık altında dinsel inanca yönelik bir nefret söylemi yapılmıştır. Tüm bunlara ek olarak cinsel tacizlerin nerede yapıldığı hakkında bir bilgi olmamasına rağmen başlıkta geçen “kilise” sözcüğü nefret söyleminin varlığını güçlendiriyor. Haber sadece din görevlileri değil, kutsal mekânlarını da zedelemektedir. Gazete, bu haberinde cinsel tacize uğrayan mağdurlar değil, din görevlileri ve dini mekânları öne çıkarmış olup, aslında cinsel taciz olaylarında ne kadar duyarsız bir tavır sergilediklerini göstermiş olmaktadır. Haber tümüyle rahibelerin uğradığı taciz olayıyla alakalı olmasına rağmen “Rahipler uçkuru kilisede çözüyor” başlığı haberin dini inancına yönelik nefret söylemi kategorisine girmesine neden olmuştur.

Ölüm makinesi!

Arkadaşlarının ihbar ettiği İ.E. adlı travestinin AIDS olduğunu bildiği halde onlarca kişiyle cinsel ilişkiye girdiği ortaya çıktı. Polisin yakaladığı travestiden kimse davacı olmayınca serbest bırakıldı

20 Ocak 2013 23:05

Resim 4. Şok gazetesinin ölüm makinesi haberi.
(Kaynak: Şok Gazetesi/21 Ocak 2013)

Yeni medya ortamında en çok nefret söylemine maruz kalan grup travestiler ve transseksüellerdir. Şok gazetesinin 21.01.2013 tarihindeki sayısında “Ölüm Makinesi” başlıklı haberinde, bu grup insanlara abartı, suçlama ve olayları çarpıtmaya başvurarak nefret söyleminde bulunulmuştur. Haberde ilk göze çarpan başlığın çarpıcılığıdır. Son derece abartılı bir şekilde kullanılan “Ölüm Makinesi” tabiri, HIV pozitif olduğu halde seks işçiliği yapmaya devam eden trans kadını katliamla suçlamakta, olumsuz bir eylemi olumsuz görülen bir kimlikle özdeşleştirmektedir. Haberde yasal bir düzenleme olmadığı için trans kadının serbest bırakıldığı ve “Kabahatler Kanunu” çerçevesinde para cezası uygulandığı anlatılmaktadır. Haberde kullanılan cümleler neticesinde travesti olmanın bir suç olduğunu ifade etmişlerdir. Öte yandan haberde sorumlu gazetecilik çerçevesinin dışına çıkmış insanları AIDS konusunda bilinçlendirmek yerine sadece travestileri “hastalık bulaştırıcı” insanlar olarak etiketlemektedir.

DEĞERLENDİRME

Yeni medya teknolojinin gelişimiyle beraber hızlı bir şekilde hayatımıza girmiştir. Yeni medyanın uzantısı olan sosyal medyada verilere erişimin kolaylaşması ve kullanıcılar tarafından paylaşılabilme durumu etik anlayışın kaybolmasına neden olmuştur. Etik anlayışın kayboluşu da nefret söylemlerinin somut bir şekilde ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Nefret söylemi aslında yeni medyanın değil, yeni medya kullanıcılarının bizzat ürettikleri bir kavram olmuştur. Kullanıcıların bu kadar rahat bir şekilde istediklerini yazması ve yukarıda da örneklendirdiğim gibi geleneksel medyadan yeni medya geçiş döneminde haber içeriklerindeki nefret söylemleri de artmıştır. Web 2.0 ortamı yani yeni medya ve internetin rahat kullanımı, nefret söylemlerine karşı önlem almayı da zorlaştırmıştır. Aslında örneklerden de anlayabileceğimiz gibi nefret söylemi yeni medyadan önce de ortaya çıkmış bir kavramdır. Sadece dikkat çekmesi yeni medya sayesinde olmuştur. Nefret suçuyla mücadele etmek için genellikle kullanılan kalıp Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi olan ifade özgürlüğü kalıbıdır. Nefret suçu işleyen insanların çoğu bu kalıbın altına sığınmaktadır. Fakat bir söylem olumsuz görüş belirtmekten ziyade, belirli bir grubu, aşağılamaya, hedef göstermeye ve ya ortadan kaldırmayı amaçladığı an, söylem ifade özgürlüğü kalıbından çıkar ve sözleşmenin 17. Maddesinde belirtildiği gibi ifade özgürlüğü koruma kapsamından da çıkmış olur.

“Ahmet Kaya’ya madam şefkati” ve “Roth, Ayvaz hocaya havale” haberleri geleneksel medyada nefret söylemi içerikli haberler olup, sadece gazetelerde yayınlanmıştır. Bunun sebebi de o yıllarda yeni medyanın etkin olmayışıdır. Fakat burada da haberin içeriği olayı, anlatmak dışında insanları kışkırtmaya yöneliktir. Verilen yeni medyada nefret söylemiyle ilgili örneklerden ilkin de yapılan en önemli hataya örnek teşkil etmektedir. “Rahipler uçkuru kilisede çözüyor” başlıklı haberde yapılan en büyük hata, haberde kullanılan verilerin hatalı oluşudur. Bu durum yanlış bilgilendirmenin yanı sıra, haberin amacından sapmasına ve halkı din adamlarına karşı nefret söylemine yol açmıştır. Bu noktada esas olan haberin güvenilirliğinin araştırılması ve gerçek sayısal verilerin doğru bir şekilde okuyucuya ulaştırılmasıdır. Günümüzde yanlış bilgilendirme ve şişirme haber (asparagas) haber anlayışı hemen her

türlü yayın organında mevcuttur. Fakat bunu önüne geçmek de tamamen habercilik etiğini gereğinin uygulanmasından geçer.

Yukarıda verilen “ölüm makinesi” başlık haberde, bir trans kadına yönelik cinsiyetçi bir nefret söylemi söz konusudur. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta sosyal medya ve diğer yeni medya uzantıları vasıtasıyla duyarlılık yaratmaktır. Sosyal medyanın gündem belirleme konusundaki etkinliği yadsınamaz. Bu durumda yapılması gereken nefret söylemlerini çoğaltmak değil, bu konuda duyarlılık yaratmak olacaktır. Yeni medya ile karalanmaya çalışılan bireyleri korumak ve yeniden topluma kazandırmak ön amaç olmalıdır.

Geleneksel medyada haberlerin yayılım yeni medya göre daha azdır. Geleneksel medyada sadece belli yayın organları vasıtasıyla insanlara ulaşan haberler, yeni medyada kullanıcıların yorumları ve paylaşımlarına açık olup, beraberinde hızla yayılmıştır. Yeni medyanın bu hızlı yayılma süreci, örgütlenme ve insanların nefret söylemlerini daha çok arttırmalarına zemin hazırlamıştır. Yeni medyada yalnızca haberi hazırlayanlar değil, okuyan ve paylaşan kullanıcılar da nefret söylemlerinde bulunmaktadır. Bu durum ciddi bir kaos ortamı oluşmasına ve önü alınamayan bir çatışma ortamı doğmasında sebep olur. Devlet nasıl toplumsal barışı korumak, adaleti sağlamak ve eşitliği gerçekleştirmekten sorumluysa, aynı şekilde nefret söyleminin engellenmesi konusunda da sorumluluk sahibi olmalıdır. Devletin öncelikli görevi vatandaşları korumaksa, nefret söylemi yoluyla insanlar arasında oluşan tehdit ve rahatsızlık ortamını da engellemek devletin yasama, yürütme ve yargı kollarına düşer. Yürütme ve siyasi kurumlar bu konuda bir girişimde bulunmadan, yargının bu konuda yapabileceği bir şey yoktur. Kısacası bu durumda asıl görev ve sorumluk siyasilerdedir.

Türkiye’de nefret söyleminin yasaklanmamasının tek sebebi ifade özgürlüğünün kısıtlanması değildir, bunu da bu özgürlüğün Türkiye içinde sorunlu durumu ve başka nedenler öne sürülerek sınırlandırılabilmesinden anlayabiliriz. Nefret söylemini ülkemizde bu denli çok olmasının temel nedeni, aslında nefret söylemiyle ilgilenmesi gereken kurumların gerekli önlemleri almayışından kaynaklanmaktadır. Böylece serbest olması gereken ifade özgürlüğü iken nefret söylemi çoğalmakta, büyük bir hukuki ve toplumsal tezatlık ortaya çıkmaktadır. Bu tezatlıktan kurtulmanın yolu, toplumda kilit bir konumda olan siyaset kurumunun nefret söyleminin engellenmesi adına üstüne düşeni yapmasında geçer.

KAYNAKÇA

Ataman, Hakan. (2012) “Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinde Ele almak: Etik, Sosyo Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi olarak Nefret Suçları” Yasemin İnceoğlu (der), Nefret Söylemi ve Nefret Suçları, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, (s.53)

Çınar, Mahmut. (2013). Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar. İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları. (Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi/ Tuğrul Çomu - Mutlu Binark),(s 201-210)

Ozulu, Sepil.(2014). Nefret Söyleminin Engellenmesinde Siyaset Kurumu: Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi C:4 S:7(15-29).

Vardal, Zeynep Burcu.(2015). Nefret Söylemi Ve Yeni Medya: Maltepe Üniversitesi · İletişim Fakültesi Dergisi.

Yengin, Deniz. (2014). Yeni Medya ve Dokunmatik Toplum. İstanbul: Derin Yayınları.

Laughy, Dan. (2010) "Medya çalışmaları teoriler ve yaklaşımlar". (Çev: Ali Toprak). İstanbul: Kalkedon yayınları, (s.157-165)

Crowley, D ve Heyer, P. (2007). İletişim Tarihi: Teknoloji, Kültür, Toplum. (Çev: Berkay Ersöz). İstanbul: Phoenix Kitap.

<http://manovich.net/index.php/about>

<http://manovich.net/index.php/projects/article-2003>